

Lizarra •

Termita izurritea elizan

XII. eta XIII. mendeko San Pedro elizan termita izurritea dago azken urteotan

Eliza barruko ostilamenduari eragin ez diezaion, astebetez itxi eginen dute eliza. Hala, han diren izurriteak sailkatu nahi dira. Tratamenduak hiru milloi pezeta ballo du.

San Pedroko elizako termitak desagertarazi nahi lituzkete.

• MIKEL SAIZ

EGA IBAIERTZEKO HIRIAK AR-te erromanikoaren adibide asko ditu. Hor daude, bertzeak bertze, Nafarroako Erregeen jauregia (Erromani-ko zibilaren adibide bakarretako bat), San Migel eliza, Hilobi Santua edo Lau Rua karrikako San Pedro eliza. Azken horretan -XII eta XIII. mendeetan egin da-, termita izurrite ikaragarria aurkitu zuten aspaldian. Bertako apezaren hitzetan, betidanik egon izan dira termitak eta bertzelako animalia txikiak elizan; haatik, azkenengo urteetan intsektuok egin duten kaltea arriskutsua da oso, eliz barruko gauzak honda ditzaketeko. «Hemen bertako biztanle zaharrek beti erran didate zomorroak ikusi dituztela han eta hemen, lurrian, eserleketan, egurra dagoen leku orotan», esan du Victorio Biurrun apezak.

Termiten izurritea elizaren

bi alboetan dauden kaperetan sumatu daiteke batez ere, bi kaperetako oholztan, hain zuzen.

Bi zoruok 1992. urtean ipini zituzten berri-berriak, eta orain, zazpi urte beranduago, zulo eta hondaketa nabariak ikus daitezke bertan. Halaber, bertze puntu batzuetan ere ageri dira izurritearen kalteak, eta, termitak ez ezik, sits eta kardamu izurriak ere azaldu dira prebisterioan eta sakristian.

Bi tratamendu

Termitak isopteroen klaseko intsektuak dira, hegaldunak

edo hegalgabeak, eta egurra- ren barnean galeriak egiten dituzte. Sitsa aldiz, lepidopteroen klasekoa da, eta gauez agertzen dira batik bat. Horiek, egurra ez ezik, zenbait espezieren larbak, arropak, oihaletak eta frutak ere jaten dituzte. Azkenik, kardamuak edo pipiak koleopteroak dira, eta normalean landareez elikatzen badira ere, altzarietako egurra jaten duten hainbat espezie ere ezagutzen dira.

Izurriteak egin dituen kalteak larriagoak izan ez daitez- en, ahal bezain laster izurriaren aurkako tratamendua

jarriko da martxan Lizarrako elizan. Hala, bada, astebete- rako itxi eginen dituzte eliza- ko ateak. Tratamendua hiru milloi pezeta kostako da (120.000 libera), eta hainbat produktu erabiliko dira era- ginkorra izan dadin. Hortaz, bi tratamendu egingo dira; bata xiringen bidez, eta ber- tzea, fumigatzeko tresnen bidez. Tratamendu horiekin uste da intsektuak, neurri handi batean bederen, desa- gertu eginen direla, eta, era berean, zurezko gauza balio- tsuak babestu eginen direla.

→ Kristina Berasain

Araitz- Betelu

Berrikuntza ugari

BETELUKO JUBILATUEK BA- dute hemendik aurrera non bildu. Araxes eskola publikoaren eraikuntza berria estreinatu zenez geroztik, garai batean umeen bilgune izan ohi zen Indianoetxeak alda- keta ugari izan ditu. Be- teluko Udalaren egoitza, medikuaren kontsulta, eta kultur taldeen topale- ku ez ezik, erretiratuen bilgune ere izango da au- rrerantzean. Araizko ju- bilatuak biltzen zituen Alai Elkartek arrakasta itzela lortu zuela ikusirik, antzeko bat sortzea era- baki zuten. Indianoetxea zaharreko tokia eta Uda- laren onespina, baliatu beharra zutela uste zuten edadetuek. Elkartearen kudeaketaz arduratuko den taldea ere osatu du- te. Horko buru Bixente Goikoetxea jarri dute.

Beteluko udaletxean ez ezik, Arribeko elizan ere obrak egitekoak dira. Da- goeneko elizako lur guz- tia altxatu dute, eta eliz ataria, enbor zaharrez eta porlanaz bete dute. Lau hilabetez meza entzuterik ez da izango eliza horre- tan, eta, horrenbestez, Atallukoraino joan be- harko dute Arribeko eliz- tarrak. Obretarako sei milloi pezetako aurrekon- tua du Arribeko elizak. Diru horren zati handi bat duela gutxi hildako eliztar batek elizari utzi- tako herentziari esker or- daindu ahal izango da.

→ Urko Aristi

xoko ttikia

ESTITXU FERNANDEZ

EArratsaldeko zazpiak. Herriko plazan. Pello eta Elena:
- Orain EAko ergel horren lagun egin behar omen gaituk.
- Bai, orain hala dun, hiru senide abertzaleak odolezko senide omen ditun, ez adoptatuak.
- Udaleko plenoetako iskanbilak, pintadak... hori dena akabatu duk, orain hitanoz solastu beharko diagu elkarrekin.
- Ohartu hadi, orain Udalean egiten ditinaten hankasartzeak ez dituztela nahita egiten, ez ditun ohartzen. Lehenago, berriz, gu izorratzeko bertze- rik ez zitinaten egiten; orain ez, orain errespetuz sartzen dinat hanka.

Kontu kontari

Arratsaldeko zazpiak. Herriko plazan. Joxe Mari eta Iñaki:
- Zenbat aldiz xuritu diat nire etxeko pareta beren kumeek esaldi original hori spray-z josi zutelako bertan! Iñaki fatxa.
- Orain behinik behin ez duk pinturan hainber- tze gastatuko, ez duk ikusten lagunak izan behar garelara derrigor?
- Ni bederen ez nauk Arranon sartuko, saludatu bai, baina guti gehiago.
Arratsaldeko zazpiak. Etxeko saloian. Ainhoa eta Mikel:
- Ekainaren 13an erabakiko ditugu, beraz, Herriko Etxean lanean arituko diren ordezkariak.

- Ordezkariek? Hori uste al dun? Sigla batzuk zeuden eta sigla horiek ditun hautagai. Jendeari berdin-berdin zaion nor dagoen zerrendan, herri- ko inpresentableena bertan egonda ere bere siglak bozkatuko ditun.
- Bai, baina alderdi guziek zaintzen ditiote beren zerrendak, ez diote edonor paratzen buruan.
- Bai zera! Herrietan, udaleko zerrendetan ez dun hori pasatzen.
- Nire ustez, herriaren alde eta herritarren al- de lana egiteko prest dagoen jendea bozkatu behar dun. Erraxa dirudi, baina ez dun erra- xa.